

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

69. ÉVFOLYAM

1999. FEBRUÁR

No.1 (314), Vol. 65, February 1999, USPS 178-560

1. SZÁM

EGÉSZSÉGES KEGYESSÉG?!

Lehet, hogy nem mindenki érti e két szó összekapcsolását. Az egészség mindnyájunk egyik legfőbb kincse. Értéke a betegségek jelentkezésekor növekszik. A kegyesség ritkábban használt szavunk. Hitünk gyakorlásának módozatait jelenti.

Ha azonban az Újszövetség megfelelő eredeti szavát (euszebeia) vizsgáljuk, kiténik, hogy kettős tartalmú e ritka kifejezés. (Az Újszövetségben mindössze hétszer fordul elő.) Első jelentése: Istenfélelem, Istent féltő. Olyan magatartás, amelyben a hitben járó ember Istenben bíz, mindent Tőle vár és Urát szereti. A másik jelentése: Kegyesség, kegyes érzés, vallásosság. Amíg a szó első jelentésében az ember Istenre irányultsága a döntő, addig a második változat az ember "vallásos" magatartására helyez hangsúlyt.

Lehet, hogy napjaink ún. kegyességi vitái is az első jelentéstartalom feledésbe ment változata miatt éleződtek ki?

Annyi bizonyos, hogy már Pál apostolnak is gondot okoztak, akik a kegyesség látszatát megtartották, de annak erejét megtagadták (2Timóteus 3:5). Máskor pedig arról ír, hogy ha valaki tévtanokat hirdet és nem tartja magát Jézus Krisztus egészséges beszédéhez és a kegyességhez (istenfélelemhez) illő tanításhoz, az felfuvalkodott (1Timóteus 6:3). Ismét másutt pedig az imádság és a másokért való könyörgés fontosságával kapcsolja egybe (1Timóteus 2:2).

Péter levelében pedig arra történik biztatás, hogy aki az Úr napjának eljövételét várja, annak szentül és kegyesen kell élnie (2Péter 3:11).

Az említett bibliai igékből is kiténik, hogy a kegyesség gyakorlása kettős kísértéssel párosulhat. Az egyik a gőg. A másik a képmutatás.

A gőgös ember magát mindenkinél különbnek véli, s ezzel személyét mások fölé helyezi. Így kerül könnyen a mindent jobban tudás látszatának visszatetsző helyzetébe. Innen már csak egy lépés, hogy ítéleteit a kizárólagos igazság fölényével megfogalmazza. Ha példát kívánunk említeni, akkor napjaink szembetűnő véleménye az ökumené-

ellenesség. Keresztyénekként a legtöbben örülünk annak, hogy Isten megváltoztatta az egyháztörténelem irányát, s végre együtt közeledünk a különböző felekezetekben a Krisztushoz. A csoda éppen abban rejlik, hogy minél inkább az Urat keressük, annál közelebb kerülünk egymáshoz is. Ő pedig maga imádkozott övéi egységéért, hogy elhiggye a világ a személyében küldött Megváltó Istentől való szándékát.

A Gonosz szétdobál, a Krisztus egyesít. Csak oda küld áldást az Úr, ahol a testvérek egyetértésben élnek (Zsoltár 133:1,3).

Nem lehet tehát saját kegyességi gyakorlata az egyetlen módja, a kizárólagos formája annak, ahogy Istent imádjuk, amint Krisztus egyháza sincs egyetlen felekezethez kötve.

Nem kevésbé visszatetsző, ha keresztyén hitünk igazságait a tudomány felismerései fölé kívánjuk helyezni. Rendszerint rosszul értelmezett írásmagyarázat következménye a földközpontú (geocentrikus) világműködéshez való ragaszkodás, vagy a nők lelkeszé szentelése elleni tiltakozás (vö., 1Korinthus 14:35).

Nincs kétségünk afelől, hogy a tudomány is tévedhet. Hitünk igazságainak felismerése mégsem a tudomány ellenőrzésére adatik, hanem saját keresztyén életfolytatásunk útmutatására és az örök élet elnyerésére szolgál. Ha mind a hit tudománya, mind az egyéb tudományok művelői egzakta határaihoz igazodnak, akkor felismert igazságaik nem ütközhetnek, hiszen Isten világnak titkait tárják fel, akár tudnak róla, akár tagadják.

Ezért foglalkozzék valaki a hit tudományával (teológia) vagy más tudománnyal, csak alázattal teheti. Gőg helyett alázat jellemzi hát Isten embereit éppúgy, mint a tudományok művelőit.

A másik kísértés a képmutatás a kegyesség gyakorlása során. Ebben az esetben a keresztyén élet megméréttetése a kegyesség formáinak vizsgálata során történik. Minél nagyobb átélessel imádkozik valaki, minél többet idézi a Bibliát, minél többet forgoló-

Lapunkról: 69. évfolyam

Mindig kérdéses volt, hogy lapunk évfolyamait az utóbbi évtizedekben hogyan is számozzuk. Ugyanis az ötvenes évek közül négy év kiesett a megjelenés folyamataiból. 1999-cel visszatérünk legalább is a magyar jelzésben a teljes évfolyam számozáshoz. A lap első évfolyama 1931-ben jelent meg, így 1999-ben a 69. évfolyam jelzése illő. Ezzel lapunk közel hét évtizedes létét, s vele együtt az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia ugyancsak évtizedekre terjedő szolgálatát emeljük ki Istennek tartozó hálaadással. □

dik hívő körökben, annál minőségibb keresztyén.

Napjaink elterjedt elképzelése a Jézus követése során az a téves látás is, hogy az igazán újjászületettek többé nem vétkeznek, minden szavuk tiszta, minden cselekedetük tökéletes, minden gondolatuk Istennek tetsző (perfekcionizmus).

Bár valóság lenne az megközelítése a keresztyénségnek, mert sokkal egyszerűbb volna Jézust követni. Ezzel szemben az a valóságos helyzet, hogy nem tudunk nem vétkezni. Nézzünk csak bele a Hegyi beszéd igéinek tükrébe. Aki haragszik atyafiára, méltó arra, hogy ítélkezzenek felette. Aki kívánsággal tekint egy asszonyra, már paráznaságot követett el vele szívében. Az ellenséget kell szeretni és azokért imádkozni, akik minket gyűlölnék.

Másfelől igaz az, hogy Krisztussal lehet nem vétkezni. Ő képessé tesz erre. Életünk pirosbetűs ünnepnapjai, feledhetetlen csillogórai, ha egészen közel lehetünk Óhoz és embertársainkhoz. A hétköznapiok fárasztó munkája azonban elkapja idegeinket, felemészti türelmünket, restté teszi szorgalmunkat, hideggé együttérzésünket. S valljuk meg, hogy bizony csak kemény harc árán tudunk a keskeny ösvényen megmaradni. Ahogy Pál apostol is utal rá, a hit nemes, egyszerre értékes és nehéz harcát vívja.

Félreértése keresztyén hitünknek az a látószólag vonzó ígéret a kereső fiatalok vagy

felmőttek számára, hogy "Jézussal minden könnyen megy" – ahogy egyik ifjúsági ének szövege is harsogja.

Bizony nem könnyű komoly megtérés után sem ellenállni a Gonosz kísértéseinek, az otthagyt alkoholos pohárnak, a kábítószer mindent rózsaszinben láttató hatásainak, a tisztességtelen, de jól jövedelmező üzleti ajánlatnak. A keresztyén élet, Jézus követése, keresztfelvétel. A keresztnak pedig súlya van!

Összefoglalóan szabad mondanunk, hogy az egészséges kegyesség nem valami vagy valaki ellen törekszik, hanem elsősorban Istenre irányul. Iránta való bizalom és szeretet. Kegyelemből való élet.

Kérdezhetjük, hogy melyek az egészséges kegyesség formái?

Isten igéjében való elmélyülés, az egész Szentírás összefüggésére figyelő értelmezéssel, amely az Ige üzenetét elsősorban önmagára érvényesnek tudja, s nem másokon kéri számon. Nem ítélkezik, hogy őt se ítélje el mindnyájunk közös Úra.

Az imádság, amely nem a vallásos én önző megnyilatkozása, hanem az Isten előtti élet felelős magatartása a teremtettségért, az egyházért, a családért, a testvérért, a hazáért, az evangéliumért.

Az ének, amely felüdít családi körben, megvidámít komor órán, s közösséget terem a gyülekezetben.

A gyülekezet együttes közössége, amely egyszerre figyel Urára az igében és tagjaira mindennapi hitharcukban.

Méltán igaz, amit korunk egyik gyakorlati teológusa így fogalmazott: A teológia tudománya a kegyesség lelkiismerete, és a kegyesség a teológia lelkiismerete. A kettő egymásra utaltságában és közös felelősségében szabad törekednünk az egészséges kegyesség gyakorlására.

D. Szebik Imre, ev. püspök (Budapest). In: "Evangélikus Élet."

Címváltozásokról

Ha a postahivatal jelenti nekünk a címváltozást, annak kettős következménye van:

Először: Minden címváltozással visszakézbesített lappéldányért 50 cent portót kell fizetnünk. 50 centet! Sajnos, sok kicsi sokra megy. Az amúgyis csekély pénzállományt az ilyen büntető portók nagyon leterhelik.

Másodszor: Az olvasó azt a példányt, melyet a címváltozás jelzésével a posta visszakézbesített, nem kapja meg. Meglehet, hogy később azt a példányt hiányolja és még a szerkesztőséget okolja elmaradásáért.

Amikor tehát költözik az olvasó, szíveskedjék lapunkat is értesíteni az új címről. Megtakarítunk 50 centet, s a lapküldés is folyamatos marad. Köszöni a figyelmet a

Szerkesztőség

BŐJTI GONDOLATOK

Igazi reneszánszát éli manapság a böjt. Úgy tűnik — fordított arányosságban —, minél inkább megcsappanni látszik a bizalmunk a századvegi életmód és a modern orvostudomány antibiotikumoktól agyonzsúfolt, mesterséges vívmányaiban, annál nagyobb előszeretettel fordulunk a hagyományos utak, ősi bölcseségek felé.

Meglepve tapasztaljuk, hogy a természeti népek kultúrájához ugyanúgy hozzátartozik a böjt, mint a kétlábonjárás vagy az evés-ivás, s egyes indián törzsek varázslói ma is három-négy napos böjttel keresik a választ a törzs életét érintő alapvető, drámai kérdésekre. Figyeljük az állatvilágot és azt látjuk, hogy betegségeik, sebesüléseik "par excellence" kezelése a böjt. Kezdjük most már azt is felismerni, hogy hosszú időn keresztül félreértelmeztük Luther kirohanásait: nem az értelmes böjt ellen, hanem a "l'art pour l'art, vagy "érdemszerző" aszkézis ellen szólt

Divat lett tehát a böjtölés. Mégis, ha nem vagyunk tisztában az egyes jelenségek mögött meghúzódó spirituális értelemmel, akkor mint minden egyéb más, a böjt is csak üres, formalizálódott szokássá, jobb esetben egészség-megőrző programmá fokozódik le.

Érdemes odafigyelni Jézus szavaira a Hegyi Beszédben (Máté 6:16): "Amikor pedig böjtöltök ..." Nem azt mondja, "ha böjtöltök", hanem "amikor böjtöltök". Jézus tehát feltételezte, hogy mindenki, aki komolyan veszi üzenetét, törvényszerűen böjtöl.

Böjtben az a meggyőződés vezérel bennünket, hogy ha megtagadjuk magunktól a szokásos ételmennyiséget, akkor annak egyfajta spirituális értéke van. Azáltal, hogy testünket tudatosan elfordítjuk a fizikai világtól, ételtől-italtól, megteremtjük a külső feltételeit annak, hogy elinduljunk magasabb szintű, szellemi úton: így már könnyebb olyan realitásba belép-nünk, amely nem fizikai. Ehhez persze önfegyelem kell.

A böjt lényege: csend, nyugalom, elmélkedés. Időt hagyunk az elmélyülésre. Jung Gustav említette, hogy ez a nagy XX. századi rohanás nem az ördögtől való, hanem MAGA az ördög. Üres gyomorral persze nem lehet rohagnál. Böjtben végre nem hessegetjük el magunktól a CNN éhező nyomorultakat bemutató képkockáit, hanem saját bőrünkön érezzük szenvedésüket. Mert ez a keresztyén böjt valódi értelme: készülődés hűsvétra, az igazi "szüm-patheia" (szimpátia), "együtt-szen-

vedés" a névtelen tömegekkel, azokkal, akik szükségét szenvednek és nem önszántukból böjtölnék, és végső soron — Krisztussal.

De ne feledjük: böjtünknek nem kell valami heróikus, grandiózus vállalkozásnak lennie, amibe később úgyis belebukunk. Elég, ha egyszerű, szimbolikus cselekedettel kezdjük: például elhagyjuk a cukrot a mindennapi kávénkől. Kicsiny, jelentéktelennek tűnő dolog, mégis rengeteget jelent tudatos hozzáállásunk formálásában. Mert a böjt még nem maga az út (gör., "hodosz"), hanem "met-hodosz", azaz olyan módszer, amely segítségünkre lehet azon az "Út"-on való járásunkban, Aki János 14:6-ban következőképpen nyilatkozta ki Magát: "Én vagyok az Út, az Igazság, és az Élet."

Nánai László, ösztöndíjas ev. teológus a "Lutheran School of Theology at Chicago" lelkészképző intézetben.

Egyetemi ösztöndíj magyar diákoknak

Az ohioi Daytonban működő "Wright State University" egyetemen ösztöndíj-alapítványt létesített dr. Bognár Béla ny. egyetemi tanár. Tanulmányi ösztöndíjra pályázhat minden magyar/magyarszármazású diák a világ bármely tájáról. Elsősorban kezdő diákok jelentkezését várják bármilyen tanulmányi ágon. Az akadémiai felkészültség mellett a kérelmező diákoknak meg kell írniuk családjuk történetét minimum három nemzedékre visszamenőleg és dokumentumokkal bizonyítani származásukat. Az ösztöndíjat először 1999 szeptemberében adják ki. Az alapítvány neve: The Hungarian Ancestry Scholarship Fund. Érdeklődni lehet: Financial Aid Office, Wright State University, 3640 Colonel Glenn Hwy., Dayton, OH 45435-0001. Tel.: 937-775-2251 vagy (díjmentesen) 800-535-0688. Fax: 937-775-2736. E-mail: Financialaid@wright.edu. ☐

Személyi hírek

• Nt. Turchányi Sándor, ny. ev. lelkész Torontóban, az amerikai székhelyű Szabad Magyar Újságírók Szövetsége 1998. évi szépirodalmi pályázatán — az 1848/49-es szabadságharc tárgyában — "Asztalosműhely Aradon" c. írásáért dicséretes oklevélben részesült. Szeretettel gratulálunk!

• Nt. Tessényi Kornél ny. ev. lelkész megváltozott címe: The Rev. Kornél J. Tessényi, 63 Cascade Springs, The Woodlands, TX 77381. Tel.: 281-292-0349. ☐

DR. LUTHER MÁRTONNÉ sz. BÓRA KATALIN 1499. JANUÁR 29-ÉN, ÖTSZÁZ ÉVE SZÜLETETT

Utazzunk vissza az időben az 1509-es esztendőbe. A németországi Grimmához közeli Nimb-schen cisztercita kolostorába egy 10 esztendő apácájelöltet hoztak Neve: Katharina von Bora. 1499. január 29-én született, nemesi származású, elszegényedett szülők gyermekeként. A kolostor, a zárdai élet az elszegényedett, nemesi örökség nélkül maradt gyermekek menhelye is volt. Ilyen kolostorba vitték Bóra Katalint is a szebb jövő és a biztos megélhetés reményében. Fiatal éveit a zárdában a regula szigorú szabályai szerint teltek el. A házirend tiltotta, hogy az apácák barátkozzanak egymással. Hallgatásnak kellett uralkodnia, mint Luther erfurti kolostorában. A nővérek előírták, hogy lehajtott fővel és lassú lépésekkel járjanak. A napirendet imádságok és éneklések határozták meg. Katalin itt tanult meg olvasni és írni, valamint a közösen gyakorolt liturgiák alatt némi latin nyelvtudást is szerzett.

A zárda falain kívül közben hatalmas változások indultak el Németországban. Luther a wittenbergi vártemplom kapujára kiszögezte 95 tételét és ezáltal kezdetét vette a reformáció. Mindaz, ami a zárda falain kívül történt, nem hagyta érintetlenül a zárdában élők gondolkodását, életvitelét sem. A kolostor tagja volt Staupitz Magdolna is, Luther szellemi atyjának unokahúga. Valószínűleg az ő révén jutott el Luther híre és néhány irata a kolostorba. Nagy visszhangot keltett Luther-művek a következők voltak, amelyekről a kolostor lakói is hallhattak, vagy olvashattak: "A szerzetesi fogadalomról" (1521), "A házaseletről" (1522), "Okolása és felelete annak, hogy miért hagyhatják el a szűkek Istennek tetsző módon a kolostorokat" (1523).

A reformáció első éveiben a kolostorhoz közeli Grimma városa is csatlakozott a reformációhoz. Nem telt el sok idő, és a kolostor lakói közül kilenc apáca elérkezettnek látta az időt, hogy Luther szellemében cselekedjék. A kolostorból való szökésüket egy Koppe Lénárd nevű idős torgau polgár és testvérének fia szervezte meg. Mindketten rendszeresen szállítottak élelmet a kolostorba. Korabeli torgau krónika szerint 1523. április 5-én, nagypéntek estéjén ponyvával lefedett lovaskocsi várt az apácákra. A szöktetés regénybe illő részlete az, hogy valószínűleg a kocsin heringes hordókban lapulva tudtak a "szökevények" keresztülmenni a katolikus György herceg birtokain. Az apácák így érkeztek meg húsvét keddjére Wittenbergbe. Luther családoknál helyezte el őket. Négyet visszafogadtak a szülők, a többi szerette volna Luther férjhezadni. Bóra Katalint Cranach Lukács és felesége, Barbara asszony a Reichenbach-házban szállásolta el. Reichenbach Fülöp a wittenbergi egyetem magisztere és városi jegyző volt. Az akkor 24 éves lány idejének nagy részét azonban Cranachéknál töltötte, néhány percre lakásától. Ott a sok vendég fogadásában és a felszolgálásban jó segítségnek bizonyult. Gyakran megfordult azonban a híres Fekete Kolostorban, Luther központjában is, sőt gyakran tett látogatásokat Melancthonéknál. Itt ismerkedett meg a gazdag nürnbergi patricius családból származó fiatallem-

berrel, Baumgartner Jeremiással, aki az egyetemen tanult. Nemsokára azonban haza kellett utaznia, így megszakadt az ismeretség. Dr. Glatz Gáspár oklamüdi lelkész is megkérte Katalin kezét, de ő semmiképpen sem akart hozzámenni. 1525 tavaszán azonban gyors és váratlan fordulat következett be. Bóra Katalin Luther egyik jó barátjának feltárta a bánatát, hogy a reformátor férjhez akarja őt kényszeríteni. Am azt is elmondta, hogyha Luther kérné meg a kezét, akkor, azt hiszi, nem mondana nemet. A jó barát közölte a rábizott titkot Lutherrel. Ő, mint egykori bányászfiú, kezdetben gógösnek tartotta Katalint, most hirtelen egyre gyakrabban tett látogatást Cranach és Reitenbach házában. A szerzetesi csuhától már megvált, de a szerzetesi fogadalomhoz még hű reformátor lépése mindenkint meglepett. 1525. június 13-án megkérte Bóra Katalin kezét. Bugenhagen János eskette őket a Fekete Kolostorban. (A Fekete Kolostor az ágostonrendi szerzeteseké volt; a rend feloszlása után ezt az épületet jelölték ki Luther használatára.)

Aki fellapozza Luthernek a nagyobb részét Cordatus Konrád, volt budai első reformátor által feljegyzett asztali beszélgetéseit, az tudja jól, milyen nagy szeretettel volt két évtizeden át kedves, hűséges felesége iránt. Önmagáért, belső értékeiért szerette.

"Kátámát nem adnám oda sem Franciaországért, sem Velencéért. Először azért, mert Isten adta őt nekem, engem pedig neki, másodszer azért, mert gyakran tapasztalom, hogy más asszonyoknak több a fogyatékoságuk, mint az én Kátámnak. Jóllehet neki is van néhány hibája, azonban még több az erénye. Harmadszor pedig — s ez elég nagy ok, hogy őt szeressem és becsüljem — azért, mert vallásos és becsületes, mint az istenfélő, erkölcsös asszonyhoz illik." Bóra Katalin valóban megérdemelte a dicséret szavakat. Egy év alatt újjávarázsolta a Fekete Kolostort.

Ha jellemezni szeretnénk Bóra Katalint, fogalmazhatnánk így: Márta típus Márta hibái nélkül. A földiekkel törődő, de az égiekről nem feledkező. Bóra Katalin kitűnően tudott gazdálkodni. Állatokat tartott, szorgalmasan művelte a veteményes kertet. Mindennap hajnali 4-kor kelt és erélyes kézzel végezte sokféle teendőjét. Luther az előbbiért "wittenbergi hajnalesillagnak", az utóbbiért "Kata-úrnak" vagy "Kata-doktornak" nevezte. A kis szűkös jövedelmet jól be tudta osztani. Sok szegény özvegy, árva is lakott Lutherék hajlékában. Számunkra is tudott mindig élelmet és szállást biztosítani.

A földi dolgok mellett a "mennyeiekről" sem feledkezett meg soha. Érdeklődött férje minden munkája iránt. Elkísérte őt egyházlátogató útjaira, Zwinglivel való marburgi vitájára, vagy Koburgba, ahol az ágostai birodalmi gyűlés lefolyását várta meg. Mindig volt ideje férjével való beszélgetésekre és házi áhitatokra. A kátéról azt vallotta, hogy annak minden sora neki szól. Luther Mártonnal boldog, példás családi életet éltek, keresztyén hitben és szeretetben nevelték gyermekeiket.

Luther Márton halála után az özvegy papnék szomorú sorsa köszöntött Bóra Katalinra is. Ő így ír: "Azt sem tudom, hogy élek, nem eszem, nem iszom, s aludni sem tudok." Luther végrendeletében Katalint jelölte meg örököséül. Tudta, hogy rá, az édesanyára, aki szíve alatt hordta magzatait, nyugodtan bízhatja gyermekei jövőjét és megélhetését. A tartományi törvények szerint az ilyen jellegű végrendelet érvénytelennek számított. A szigorú jogszabályok, amelyek igen erélyesen védelmezték a gyermekek és más örökösök érdekeit, az özvegy számára nem biztosítottak egyéb igényjogosultságot "egy széknél és egy rokkánál". A választófejedelem hatalmi szava mentette meg a doktorné asszonyt ettől a legvégző következménytől. Bóra Katalin még kegydíjat is kapott, de ennek folyósítása gyakran elmaradt háborús események miatt.

1546 végén (Luther februárban halt meg) Bóra Katalin gyermekeivel együtt Magdeburgba menekült, majd onnan ismét Wittenbergbe. Itt kosztosok tartásával tartotta el magát és családját. Az 1552. évi wittenbergi himlőjárvány miatt az egyetemet Torgaubá helyezték át, így Bóra Katalin is odaköltözött. Útközben azonban szomorú esemény történt, balesetet szenvedett. Ennek folytán tüdőgyulladást kapott, ágyának esett, s még ugyan ezen év december 20-án, 6 évvel férje halála után, ő is elhunyt. Halálos ágyánál három fia vette körül. Utolsó szavai ezek voltak: "Úgy csüngök az én Uram Jézusomon, Ki engem megváltott, mint bojtortján a ruhán." Torgauban a főtemplomban temették el, s az egyetem rektora tartott felette gyászbeszédet.

500 esztendő eltelté után sok mindent eltakar már a történelem. Mindazok alapján, amit olvashatunk Bóra Katalinról, elmondhatjuk, hogy cselekvésben volt az erőssége. Luther Mártonnak a Szentírás egyedüli érvényét hirdető gondolatait elfogadva, ő azt tekintette feladatának, hogy "eszerint éljen". Ezért mondhatjuk el, hogy sok-sok kis fáradságos lépéséből csodálatra méltó egyenes életút alakult ki.

Szabados Regina, pécsi ev. segédlelkész. In: **Evangélikus Naptár 1999.**

KANADAI OLVASÓINKHOZ!

Gazdasági körülmények kényszerítenek arra, hogy lapunkra az előfizetési díjat évi 12 kanadai dollárban állapítsuk meg, azaz, amint mindig jeleztük, évi 8 US dollárban.

Kérjük így azt, hogy az 1999. évre szóló előfizetésüket — netán az előfizetési hátralékokat is — eszerint szíveskedjenek beküldeni: 8 US dollárt vagy 12 kanadai dollárt előfizetésül 1999-re és ugyanennyit mindenegyes hátralékos évre is. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia tagsági díja évi összege, amiben az előfizetés is benne van — évi 20 kanadai dollár — nem változik.

Szíves figyelmükért és megértésükért hálás köszönetet mond a *Szerkesztőség*.

Imádkozzatok értük!

Ez az írás, noha előző számunkban már nem közölhetjük, nem veszített időszerűségéből. A kárpátaljai árvíz-sújtottaknak most a téli időben nagy szüksége van s majd azután is szüksége lesz megértő honfitársaik adományaira, imádkozásaira egyaránt. Szerk.

Pontosan éjfélkor indult az a hat tehergépkocsiból álló konvoj, ami a mosonmagyaróváriak adományait vitte a kárpátaljai árvíz-sújtotta magyar települések lakóinak. A szállítmányban tíz tonnányi használt ruha mellett tíz mázsa liszt és cukor, 35 mázsa burgonya, továbbá nagymennyiségű száraztészta, olaj, konzerv, s füstöltárú volt. Böven raktak a teherautókra mosó-, mosdó-, s egyéb tisztálkodószereket. A szállítmányt Mosonmagyaróvár polgármestere, egyik önkormányzati képviselője, s Németh László rk. plébános társaságában elkísérte e sorok írója is.

Konvojunk Beregsurányánál érte el az ukrán határt, ahol az ukrán vámosok hosszadalmas, bürokratikus ügyintézésel nehezítették meg a segély áthaladását a határon. Hiába volt az egyik közeli település polgármesterének, Várad Lászlónak a közvetítő kísérlete, a határtól csak hatórás várakozás után tudtunk továbbindulni . . .

Úticélunk a tiszaháti járás (szkh., Beregszász) legnagyobb települése, Mezővári község volt. Ez az a település, amit a legnagyobb mértékben sújtott a november áradás. Odaérkezésünkkor döbbenetes, nehezen felfogható látvány fogadott. Egész utcák, ház-sorok tüntek el a víz pusztítása következtében, csak romhalmazzal hagyva hátra. Fásult, csüggedt, reménytelen emberek próbálták a romokat eltüntetni. Csupán halomnyi sár maradt otthonukból.

Az egyik összeomlott ház lakója, Fila Attila így mondta el a szörnyű élményt: "Házunk előtt folyik a Borzsa patak. Éreztük, hogy veszélyesen emelkedik, mert nem tudott vize belefolyni a Tiszába, annak magas vízállása miatt. Így a kis patak vize egészen egyszerűen visszafelé folyt. Mi innen, előlről vártuk az áradást, aki tudott, itt védekezett. Aztán éjszaka 11 órakor hallottuk a rémült kiáltást: 'Jön a víz!' És már láttuk, hogy nem előlről a Borzsa patak, hanem hátulról a félelmetes Tisza tört ránk. Olyan gyorsan emelkedett a víz, hogy semmit nem tudtunk házainkból kimenteni. Mindenünk odaveszett és fogalmunk sincs, hogy fedél és étel nélkül hogyan fogjuk a telet kibírni."

Kovács Zoltán, a háromésfélezer lelkes Mezővári polgármestere először a száraz tényeket említette: "A falu 409 házából 315 ház teljesen összedőlt. Ezeröttszáz ember maradt hajlék nélkül. A rászorulóik közül valamennyit az óvodában helyeztünk el., a

Készségesen közvetítünk adományokat a felsőtiszavidéki (főleg kárpátaljai) árvíz-károsultak megsegítésére. A pusztítás rendkívüli mértékű! Csekket, pénzesutalványt HUNGARIAN CONFERENCE névre és 1467 PARKHAVEN ROW, LAKEWOOD, OH 44107-4505 címre szíveskedjenek küldeni, a memo-vonalon "árvíz" megjelöléssel.

többiek valahogy meghúzzák magukat a romok között. Sajnos az óvoda épületét is lassan be kell zárni, mert elfogyott a fűtőanyagunk.

"Az egész olyan volt, mint valami rémálom. Én éppen kint voltam a gáton, amikor átszakította a Tisza. Annyi időnk volt csak, hogy fellármázzuk a lakókat és ők kimeneküljenek. Értékeikből semmit sem tudtak kimenteni. Szinte mindegyik ház vályogból épült, ezért tudott ilyen iszonyú pusztítást végezni a víz. Az utca első házában az összedőlését még jajveszékelt követte, később már mintegy önkívületi állapotban az emberek arra kötöttek fogadást, hogy kinek a háza fog legközelebb összedőlni. Tragédia ez az árvíz. Eddig is nyomorúságos körülmények között tengődtek az emberek, ez most végképp ninstele né tette őket. A lakosság hetven százalékának nincs munkája, akinek van, az sem kap fizetést. Én, mint polgármester hat hónapja nem kaptam fizetést. Tragikusak a kilátások. Ha nem jön segítség, humanitárius katasztrófa fenyeget."

A polgármester szavait megerősítette a helybeli Oláh Lenke, aki kijelentette: "Ha magyar testvéreink nem segítenének, már egymást ennék az emberek . . ."

A szomszédos község plébánosa, Károlyi Lajos is aggódik az árvíz-sújtotta területeken élőkért: "Mindenütt sötét van és hideg. Az emberek teljesen reményvesztettek. Csak azt tudják enni, ami segélyként érkezik. Ha ne adj' Isten elapadnának a segélyszállítmányok, tömegesen halnának éhen az emberek. Nekünk nem segített a Nyugat, nem segített senki, csak a magyarok. A segélyeken kívül arra kérek minden jószándékú, értünk aggódó embert: Imádkozzék! Imádkozzék ér-

tünk, a sokezer szerencsétlenül járt emberért."

Jobbára magyarok kerültek ninstele helyzetbe, amikor november elején száznál is több falut elsodort az ár. Az ukrán állam és a "művelt" Nyugat teljesen elfeledkezett az ottaniakról. A magyar állam segélyezi a bajbajutottakat jóval erején felül. Hihetetlen mennyiségben mennek ki a magyar szállítmányok. Mégis kevés, mert a nyomor el-képzhetetlen. Egyéni tragédiák sorával találkoztam, amit nem tudok soha kitorölni emlékezetemből. Ezért írtam inkább erről, mint szokásosan egyházi vonatkozású eseményekről. Imádkozzatok azokért a szerencsétlen kárpátaljai magyar testvéreinkért és segítsétek őket, ahogy csak lehetséges.

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

EVT ADATOK

Az Egyházak Világtanácsa decemberben tartott 8. nagygyűlésén a tagegyházak sorába nyolc új egyházat, hatot Afrikából, kettőt pedig Ázsiából fogadtak be. Ezzel a tagegyházak száma 339-re növekedett. A nyolc-tagú elnökségben a német Renz Eberhardt püspök az egyedüli evangélikus. A 23-tagú végrehajtóbizottságban az etióp Daba Yaddessa és a dán Gadegaard Anders lelkész az evangélikus. A 150-tagú központi bizottságban 8.5% evangélikus, 24.6% ortodox, 22% református, anglikán 10%, metodista 10%, s a maradék 24.9% többféle protestáns egyház képviselői. Iwi

A Classic Nyomda új helyre költözött

Már modern, szakszerűen berendezett új helyén nyomta ezt a számot a "Classic Printing Corporation" néven is ismert magyar nyomda, mely apáról fiúra szállva folytatja a betűvetés szolgálatát. A madison-streeti találkozóhely sincs többé, de engle-roadi új, tágas helyiségeiben a remélt üzletmenet el-lenére is kialakulhat újra a meghitt beszélgetők köre. A nyomdatulajdonosnak, Berta Attila úrnak vállalkozásához Isten áldását, és sok szép eredményt kívánunk. Az "Erős Vár"-t 32 év köti ehhez a nyomdához, s megalapítójához, most már a nyugállományú Berta László úrhoz. Mindkettőjüknek köszönjük a lapunkkal való eddigi törődést. A további együttműködés éveit élé szívesen és várakozással nézünk. A Classic Nyomda új címe: 6908 Engle Rd., Middleburg Hts., OH 44130. Tel.: 440-239-8330. ☐

Nt. Tessényi Kornélné sz. Fodor Zsófia 1918—1998

Tessényi Kornélné, sz. Fodor Zsófia nagytiszteletű asszonyt 1998. november 30-án hívta e földi életből az örök életbe Teremtő

Ura. Élete útja Sopronból indult 1918. október 20-án, a nagycsaládú Fodor Frigyes és Zsuzsanna egyik gyermeként. Élettársára Tessényi Kornél ev. lelkészben talált. Vele 1940. október 22-én lépett frigyre s

58 éven át osztotta meg jóban-rosszban a lelkeszi szolgálat viszontagságait. Igazi, melegsívű, a követelmények között határozott hozzáállású lelkészné. Családot nevel, hivatást bátorít és segít, a paplak ajtaját mindig nyitva tartja, s férjének a szolgálatban hűséges, lelkiekben is gazdag társa. Magyarországon az "életút" Kassán, Fancsalon, Hegyeshalmon, Levélen, Budapesten át vezet, amelyet megtör az 1956. évi szabadságharc, hogy aztán külföldön folytatódjék, Csikágóban, a "Grace" és a "Peace" nevű ev. gyülekezetekben, amelyekben magyar evangélikus hittestvéreinek is szerető gondozója. A nyugalmi évek jó részében Milton/Pensacola is szolgálatot jelentett, amihez ő továbbra is adott napsugaras, mélyen hívő természetéből. Szerető nagymama is, s ahová ő azt pazarolta, az a szeretet reá is visszatért. Végzetes betegségében is megőrizte reménységét, s ebben a reménységben készült a Megváltójához vezető útra. A texasi Conroeben lévő "Tree of Life" Ev. Gyülekezetben búcsúztak el tőle szerettei, amint felette János 14:1-6 szerint hangzott az Ige. Ezt a búcsút gyászban és hitben megosztjuk férjével, Nt. Tessényi Kornéllal, fiaival, Koméllal (The Woodlands TX) és Tamással (Milton FL), családjukkal, a kiterjedt rokonsággal az USA-ban, Magyarországon, Svájcban, a volt csikágói magyar ev. gyülekezet tagjaival, barátaival és ismerőseivel. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia kegyelettel emlékezik meg a Nagytiszteletű Asszonyról, de a feltámadás bizonyosságában. Addig is nyugodjék békében és legyen közöttünk "az igaznak emlékezte áldott".

—t—a

MIT JELENT AZ, HOGY "HISZEK"? Az Apostoli Hitvallás keletkezése

Jézus Krisztus nyilvános működésének idején, amikor Isten országának evangéliumát hirdette, az igehirdetést csodákkal, gyógyításokkal erősítette, maga kérdezte meg tanítványaitól: "Kinek mond engem a sokaság? ... Hát ti kinek mondotok engem?" (Lukács 9:18,20.) Ezzel rábírta őket, hogy mondják meg igazán, őszintén, mit gondolnak, mit tartanak Felőle, mit értettek meg az evangélium — a bűnös ember megváltásáról szóló örömhír — üzenetéből. Milyen a személyes hitbéli meggyőződésük? Elfogadják Őt vajon Megváltónak, Üdvözítőnek, Akinek kijelentette magát, Akinek Őt Isten rendelte? Vállalják-e ennek a nyilvános megvallását annak következményeivel, és hajlandók-e erre a meggyőződésre, hitre ráállítani egész életüket?

A feleletet a tanítványok nevében Péter mondta ki: "Mi hisszük és tudjuk, hogy Te vagy az Istennek Szentje." (János 6:69.)

A későbbiekben, Jézus missziós parancsának eleget téve, a tanítványok elmentek szerte a világba, hogy hirdessék az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hiszi az örömmüzenetet és megkeresztelkedik, üdvözülni, aki pedig nem hisz, elkarhózik. Így vált a keresztség egyik alapfeltételévé a Jézus Krisztusról szóló ismeret és hit, s annak nyilvános megvallása. Például Fülöp apostol hirdette az Úr Jézus Krisztust az etióp kincstárnoknak, aki vízhez érve szeretett volna megkeresztelkedni. Fülöp ezt mondta neki: "Ha teljes szivedből hiszel, akkor lehet." Erre ez (hit)vallást tett: "Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia." (Cselekedetek 8:37.)

A keresztyén egyházban hamar szükség mutatkozott arra, hogy megfogalmazódjon Krisztusról, mint Isten Fiáról, Megváltóról néhány mondatos összefoglalás, amelyet az egyházba belépőknek tanítani tudnak. Az apostolok egyszerű mondatban történő hitvallását bővebb mondatok váltották fel. Az öskeresztyénség himnuszban énekelte meg és előtérbe helyezte az a hittételt, hogy Jézus Krisztus: Úr!

Másfelől a keresztyén egyháznak tömör, egyszerű összefoglalást kellett adnia hitének tartalmáról azért is, mert a zsidóság kezdetől fogva elhatárolta magát a Krisztushittől, sőt támadta azt. Hasonlóképpen korán megjelentek a tévtanítók, akiknek tanai nem voltak összegeeztetetők a krisztusi tanítással és a Szentírás igazságával. Gondoljunk például arra, amikor zsidó atyafiak jelentek meg pogányokból lett keresztyén gyülekezetekben azt a tévtant hirdetve, hogy az ilyen hívőknek körül kell metélnedniük és meg kell tartaniuk a mózesi törvényt, másképpen nem üdvözülhetnek. (Cselekedetek 15:1-5.)

A keresztyénség tehát a legkorábbi időkől éberan őröködött a tanítás tisztasága felett. Az igehirdetés középpontjába Jézus Krisztus senki mással össze nem hasonlítható és nem helyettesíthető nevét helyezte. Nem engedte annak lebecsülését, sem semmilyen pótlékkal való kiegészítését, összekapcsolását. Az üdvösség eléréséhez nem szükséges Krisztus és még "valami", hanem csak egyedül Krisztus. "Nincsen üdvösség senki másban, mert nem adatott az embereknek az ég alatt más név, amely által üdvözülhetnének." (Cselekedetek 4.12.)

A Jézus Krisztusról szóló igehirdetés nyomán hit támadt, ennek tartalma rövid összefoglalást nyert, és a hitre jutott ember hitvallásává lett.

A II. század közepe tájáról három hitvallást ismerünk, amelyek mindegyike hozzájárult a későbbi "Apostoli Hitvallás" kialakulásához.

1.) Az egyik az "Epistula Apostolorum" című iratban található:

Tudjuk, hogy a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus, Isten. Isten Fia, Akit Isten, az egész világ Ura küldött, és ... Aki urak Ura és királyok Királya, hatalmasok Hatalmasa, Aki kerubok és szeráfok fölött áll és az Atya trónja jobbán ül ... És Isten, az Úr, Isten Fia. Hiszünk: Az Ige, amely a Szent Szűz Máriából testté lett, aki öleiben kihordta, ahová a Szentlélek és nem a test vágya által került, hanem Isten akaratára szerint született ...

2.) Ugyancsak 160 táján volt a római gyülekezetben olyan "hitvallás" használatban, melyet a keresztes alkalmával idéztek. Hogy a kereszteselő vagy a megkeresztelt mondta-e, azt nem tudjuk pontosan, bár a III. század elején, Hippolytus, római presbíter írja gyülekezeti rendszabályában, hogy a megkeresztelt válaszolt csupán a hozzá intézett kérdésre: "Hiszel-e az Atya Istenben ... a Fiában ... a Szentlélekben?" A válasz: "Hiszek." Lietzmann Hans, német teol. professzor (+1942) megpróbálta ennek a *Romanum* néven ismert hitvallás eredeti szövegét rekonstruálni, valahogy így:

Hiszek Istenben, az Atyában, a Mindenhatóban, és Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, és a Szentlélekben, a szent egyházat, a test feltámadását.

A II. század végéig a Romanumot megtoldották, mert egyes irányzatok (gnosztikusok) a Jézus Krisztusról szóló egyházi hagyományt támadták. Ezt a hitvallást általános érvényűnek fogadták el, ám csak a nyugati egyházakban:

Hiszek Istenben, az Atyában, a Mindenhatóban. És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, Aki a Szentlélektől és Szűz Máriától született, Akit Poncius Pilátus alatt megfeszítettek és eltemettek, harmadnapon feltámadt a halottak közül, felment a mennybe, az Atya jobbán ül, onnan jön ítélni az élőket és a holtakat. És a Szentlélekben, a szent egyházat, a bűnök bocsánatát és a test feltámadását.

3.) A keleti egyházakban másként alakult a hitvallás. Ott nem annyira a Máriától való születés állt a középpontban; inkább azt hangsúlyozták, hogy az Atya Jézust már a világ teremtése előtt nemzette:

Hiszek egy Istenben, az Atyában, a Mindenhatóban, Akiből minden lett, és egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, Aki által minden lett, és a Szentlélekben.

A három hitvallást időleg nehéz rögzíteni. Az pedig még nehezebb kérdés, hogy milyen széles körben voltak ezek ismertek és holt voltak használatban. De ha egymás mellé állítjuk őket, feltűnik, hogy a maihoz képes bizonyos kijelentések hiányoznak még:

Mennynek és földnek teremtőjében – fogantatott (Szentlélektől) – szenvedett, meghalt,

alászállt a poklokra – katolikus egyházat [értsd: általános, egyetemes; Luthernél: keresztényen] – szentek közösségét – örök életet.

Ezek sokáig nem voltak a hitvallás szerves tartozékai. Sőt 200 tájáról ismerünk olyan formát, amelyet Római Hippolytus szerint a keresztelendőnek kellett, mintegy fogadalomként keresztelése alkalmával elmondania. Legfőbb érdekessége, hogy csak két részből áll, hiányzik a Szentlélekről szóló harmadik:

Hiszek Istenben, az Atyában, a Mindenhatóban, és Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, Aki a Szentlélektől és Szűz Máriától született, Aki Poncius Pilátus alatt megfeszítettet és eltemettetett,

harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, az Atya jobbján ül, onnan jön el ítélni az élőket és a holtakat.

Csak az V. században kerültek bele a hitvallásba az említett, hiányzó részek. Hiszen az első négy század központi nagy témája Jézus Krisztus istenfisúsága, ill. az ószövetségi gyökerű Egyistenhit és a Krisztushit egymáshoz való viszonya volt. Hadd álljon itt egy rövid részlet az általunk ismert első húsvéti prédikációból, amit Szárdeszi Meliton mondott el a II. század vége felé. Ez is megmutatja világosan, hogy milyen fogalmazási nehézségeket kellett sokszor leküzdeni, hogy az Isten–Krisztus viszonyt szabatosan kifejezzék.

“Fiúként született és báránként [a vérpadra] odavezettetett és juhként megöletett, és ember-

ként eltemettetett, a holtak közül Istenként támadt fel, természetere szerint Isten és ember lévén. Ő mindez: Amennyiben ítélt, Ő a törvény; amennyiben tanít, Ige; ha ment, kegyelem; ha nemz, Atya; ha nemzik, Fiú; ha szenved, juh; amennyiben eltemetik, ember; amennyiben feltámad, Isten. Ő Jézus Krisztus, Akinek dicsőség örökké. Ámen.”

Az elmondottak érzékeltették, hogy milyen változatos története van a hitvallás szövege kialakulásának, de a használatának is. Mindenképpen erősödött és fokozódott a tekintélye az idők folyamán. Hogy “apostolinak” nevezzük, az semmiképpen nem jelenti azt, hogy az apostoloktól származnék, habár már nagyon korán az a hír járt róla. Ezt még az afrikai Tertullianusz (+230) egyházatya is így mondta tovább. Sőt még azzal is megtoldotta, hogy magára Jézus Krisztusra vezethető vissza. Az V. század elejéről való az a legenda, amely szerint a pünkösdi nyelveken szólás csodája után szétszóródtak a tanítványok, mert misszionálni mentek. Hogy azonban egyet mondanak, valami közöset kellett megszövegezni. Mindegyik apostol írt egy-egy sort, s így elkezdett volna az Apostoli Hitvallás. Bár ez legenda csupán, az azonban biztos, hogy a Szentírás könyveinek jegyzéke (kánon) mellett legelsőként ezt a hitvallást tekintették a keresztények normának, azaz a hit zsinórmértékének. Ezzel fejezték ki a hitüket és ezzel határozták el magukat a másféleképpen hívóktól, az “eretnekektől”.

Mai használatos formáját 510 óta ismerjük Arleszi Cézáriusz közlése alapján. Bár mellette Nagy Konstantinosz buzgólkodására a Niceai Hitvallás (325) is kialakult, amelyet a konstantinápolyi zsinat (381) átdolgozott és elfogadott, az Apostoli Hitvallás elsőségét azonban nem lehet letagadni. Ezzel így valljuk meg hitünket:

Az Apostoli Hitvallás, az evangélikus egyházban használatos szöveg szerint:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. Hiszek a Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, a mi Urunkban, Aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt, megfeszítettet, meghalt, és eltemettetett, alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadott halottaiból, fölment a mennyekbe, ott ül Istennek, a mindenható Atyának jobbján, ahonnan eljön ítélni élőket és holtakat. Hiszek a Szentlélekben, egy keresztényen anyaszentegyházat, szenteknek közösségét, bűnöknek bocsánatát, testnek feltámadását, és az örök életet. Ámen.

Az Apostoli Hitvallás, a magyarországi keresztény egyházak által megállapított ökumenikus szöveg szerint:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, Aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghalt, és eltemették, alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján, onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek a Szentlélekben. Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását, és az örök életet. Ámen.

Dolinszkyne Báthory Márta ev. lelkész (Bajsa, Bácska). In: “Alapkö”.

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk az 1998. november 21-e és 1999. január 26-a között vett többféle adományt:

• AZ “ERŐS VÁR”-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$100: Asbóth Gyula *szülei, Nt. Asbóth Gyula v. tábori alesperes és felesége emlékére* (Arlington VA), Becker György *felesége, sz. Sendhofer Hansi, és szülei, Nt. Becker Jakab v. detroiti lelkész és felesége emlékére* (Niles IL). **\$76:** v. Bócsay Zoltán (Rocky River OH). **\$68:** Dr. Masztis Szilárd (Weston ON). **\$60:** Becker György *külföldi előfizetésekre* (Niles IL), Markovics István (Tamarac FL). **\$50:** Balázs Dénes (Bethlehem PA), Hegedős Margit (Vancouver BC). **\$44:** Özv. Saláta Pálné (Inverness IL). **\$40:** Koltai Rezső (Helsingborg Svédo.). **\$30:** Özv. Somos Mihályné (Sparks NV) **\$28:** Juhász Pálné (Seattle WA). **\$26:** Miklós Lajosné (Port Coquitlam BC), Palotay József (Newbury Pk. CA). **\$25:** Bernhardt Béla és felesége *Nt. Tessényi Kornélné emlékére* (Lakewood OH). **\$20:** von Bakonyi István (Valley City OH), Tessényi Kornél (The Woodlands TX). **\$19:** Havas Vilmosné (Kenmore NY). **\$18:** Virágh Lászlóné (Westlake OH). **\$15:** Balázs Dénes *külföldi előfizetésre* (Bethlehem PA), Kúr Csaba *külföldi előfizetésre* (Warren OH), özv. Kunos Jenőné

AZ ÖTÖDIK “KISEBBSÉG”

Az “Evangelical Lutheran Church in America” egyház multikulturális főosztályához eredetileg hispánok, indiánok, ázsiaiak, s feketék tartoztak. Nem sokkal ezelőtt ezekhez újabb népcsoport csatlakozott, az arabok. A new-yorki Brooklynban pedig megalakult az első arab evangélikus gyülekezet “Salam Arabic Lutheran Church” néven. A gyülekezet lelkésze a bethlehemi születésű El-Yateem Khader. A gyülekezet tagjai több országból kerültek együvé: Szíriából, Libanonból, Jemenből, Szudánból, Egyiptomból, Izraelből, s Jordánból. A lelkipozíció és szociális szolgálat központja a dányókerű, erősen meggyérült tagságú, “Salem Lutheran Church” nevű gyülekezet temploma. pd

külföldi előfizetésre (Hot Springs AR). **\$14:** Farkas Júlia (Cleveland OH). **\$13:** Kiss Antalné (Etobicoke ON). **\$10:** Kert Marianne (Los Angeles CA). **\$8:** Németh János (Bradford PA). **\$7:** Erdélyi Ferencné (Waterloo ON). **\$4:** Balogh Emma (Buffalo NY), Halmos Pálné (Cleveland OH), Juhász Terézia (Cleveland OH), Miller Henrik (Fairview Park OH), Nagyiványi-Fekete Miklós (Toms River NJ), Tarnavszki Hella (Huntington Beach CA). **\$3:** Bakó László (Thornhill ON), Gomola Györgyné (Toronto ON), dr. Körös János (Scarborough ON). **\$2:** Argay Géza (Guelph ON), Papp Gábor (Sarasota FL), Szarka Sándor (N. Olmsted OH). **\$1:** Papp Imre (Northfield OH).

• AMEK TAGSÁGRA

1999: Dr. Hódos Frigyes (West Chester PA), Kert Marianne (Los Angeles CA), dr. Konkoly László (Berwyn PA), Lovagi Tibor (Cleveland OH), Sárkány Károly (Aiken SC), Tomaschek László (Fairview Park OH).

• EGYHÁZI ISKOLÁKRA

Bp.–Fasor. **\$300:** Pintér György (New York NY) **\$25:** Pásztor László (Rockwood PA). *Bp.–Deáktr.* **\$100:** Soros Pálné (New Canaan CT). *Nyíregyháza.* **\$100:** Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház özv. *vitéz Nyíregyházy Pálné emlékére* (Toronto ON).

• KÁRPÁTALJAI ÁRVÍZSEGÉLYRE

\$50: Schroder Éva (Toronto ON). **\$40:** Dr. Konkoly László (Berwyn PA). **\$25:** Bernhardt Béla (Lakewood OH), Papp Imre (Northfield OH)

• SAJÓGÖMÖRI EV. TEMPLOM JAV.

\$50: Dr. Hámos Ottó (Englewood NJ).

Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskolaügy és az ev. egyházi segélyszolgálat javára (felesben megosztva a magyarországi és az erdélyi magyar evangélikus egyház között) szívesen továbbít adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt **Hungarian Conference–ELCA** névre s **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktr., Fasor, Győr, Nyíregyháza, Orosháza) vagy a segélyszolgálatot (“Segély”) megjelölni. Minden adományért előre is hálás köszönetet mondunk. ☑

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• Orbán Viktor miniszterelnök és a történelmi egyházak vezetői november 11-i megbeszéléséről a következő sajtónyilatkozatot adták ki:

“Történelmi felekezetek képviselői: a római katolikus, a református, az evangélikus, valamint a Zsidó Hitközösségek Szövetségének vezetői találkoztak a Magyar Köztársaság miniszterelnökével. Áttekintették azokat a legfontosabb területeket, ahol az állam és az egyház a polgárok érdekében együttműködhet. Aggodalommal látják, hogy Magyarországon terjed az erőszak és a korrupció, egyre több fiatal kerül kiszolgáltatott helyzetbe, családok esnek szét és szegényednek el. Szükségesnek tartják, hogy minden jóakarató ember, vallásos és nem vallásos fogjon össze a bajok orvoslása érdekében. A megannyi gond láttán különösen fontosnak tartják az önzetlen segítőkészség intézményes és egyéni megnyilvánulását. A kormány igen nagyra értékeli mindazt a kulturális, karitatív, és szociális tevékenységet, melyet az egyházak a nemzet javára végeznek. Az egyházak támogatják, hogy a kormány nagyobb súlyt akar helyezni az oktatásban az erkölcsi értékek továbbadására. Több évszázados kapcsolataikkal és egyházdiplomáciai eszközeikkel elő kívánják segíteni, hogy a világban Magyarországról a valóságnak megfelelőbb kép alakuljon ki. Az egyházi vezetők tájékoztatták a miniszterelnököt az egyházfinanszírozással kapcsolatos közös álláspontjukról. Ennek értelmében elengedhetetlennek tartják, hogy minél előbb sor kerüljön azokra a jogszabálymódosításokra, melyek a Magyar Kormány és az Apostoli Szentszék közötti megállapodás maradéktalan végrehajtásához szükségesek. Ugyanakkor az egyházfinanszírozás területén az elmúlt években kialakult arányok megőrzése érdekében méltányosnak tartják, hogy a kormány a katolikus egyházzal és a zsidó hitfelekezethez hasonlóan a történelmi protestáns egyházakkal is közszolgálati feladatvállalásuknak megfelelő megállapodást kössön. Az egyházak képviselői üdvözölték, hogy a kormány határozottan álljon a közélet és a gazdasági élet tisztaságáért, a gyűlöletkeltés ellen, és a korrupció visszaszorításáért.”

A későbbben a kormánnyal kötött megállapodás értelmében 1999-től évente 700 millió forint járadékot kap egykori ingatlanai után, valamint közfeladat-átvállalásának elismeréseként a Magyarországi Evangélikus Egyház. Az egyezményt a kormány részéről dr. Hámori József, a nemzeti-kulturális-örökségügy minisztere, az egyház képviselőjében D. dr. Harmati Béla és D. Szabik Imre püspök és dr. Frenkl Róbert országos felügyelő írta alá. Az örökös járadék induló összege 1998-ra 4,2702 milliárd Ft., illetve ennek 4.5 százaléka, azaz 192,159 millió forint.

Megelőzőleg, az országgyűlés novemberi költségvetési vitája során Bauer Tamás sza-

baddemokrata képviselő az állam és az egyház szétválasztásának az elvével ellentétésnek nevezte az egyházi külön megállapodásokra szánt másfélmilliárd forint körüli összeget, mert az adozók mindössze 11 százaléka döntött úgy, hogy adója egy százalékat valamelyik felekezethez utaltatja át.

• Vácott fennállásának a 150., Újpesten a 125., Szekszárdon a 90., Magyarbólyban a templomszentelés 140., Vácott a 130., Körmenten a 110., Bp.–Kelenföldön és Szekszárdon a 70., Bp.–Angyalföldön a 60. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet.

• Mencshely–Nagyvázsony–Szentantalfán Zánkán Mihácsi Lajos, Szombathelyen Gregersen-Labossa György, Körmenten Pöczé István, Pápán Koczor György és Koczor Györgyné, Debrecenben Nagy Zoltán, Bakonycsernyén Szarka István és Szarka Istvánné az ev. gyülekezet új lelkesze.

• Hévízen az evangélikus és református gyülekezet közös használatára felépített templomot D. dr. Harmati Béla evangélikus és dr. Márkus Mihály református püspök együttesen szentelte fel.

• Móron felújított imaházat, Pusztavámon felújított gyülekezeti termét, Kötcsén felújított 200 éves, Vanyarcon felújított 199 éves templomát, Budafokon, Veszprémben új hangját, Péterin felújított orgonáját vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet. Letették a bp.–hegyvidéki ev. gyülekezet használatára építendő templom alapkövét.

• A bp.–faisori ev. gimnáziumban ünnepi egyenruhaként ún. díszmellényt vezettek be a diákok viseletére.

• A budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen meghirdették a felvételeket az 1999/2000-es tanévre. Többek között 25 teológiai hallgató számára van hely azzal a fenntartással — amit az USA-ban lehetetlen volna közzétenni —, hogy “elsősorban férfi kérvényezők jelentkezését várjuk”.

• Bizonyos feszültségek közepette vált nyilvános vitává, hogy miként és mikor hajtják végre illetékesek, az egyáltalán, az 1997-es zsinati törvényben elrendelt szervezeti változást az ev. egyházban. 2000-ben általános választásokat kellene lebonyolítani, hogy 2001-re készen lennének a kétkerületből háromkerületessé formálódó egyház működtetésére.

• A vasi ev. egyházmegye új esperese Vető István alsósági lelkész.

• Fabiny Tamás, bp.–kőbányai ev. lelkész, egykori csikágói ösztöndíjas, az erlangeni Friedrich Alexander Egyetemen “magna cum laude” minősítéssel teológiai doktora-tust szerzett.

—[Ev. Élet et al.]

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: **Juhász-Shepherd Ferenc**
Templom és lelkeszi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: **Tamásy Zoltán**

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkeszi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon.

“Minden kísértésben Jézus legyen példaképed. Reá néz s kövesd szívesen. Mert Ő bátran ment át minden szenvedésen. Hozzá könyörögj: adjon Lelket és bátorságot, hogy te is megtanulhass erős lenni a gyengeségben s megállni a nemszeretemen napokban. Krisztus tehát nemcsak példaképünk, hanem bátorságát is belénk oltja, hogy mi is tudjunk túrni. Jöjjen akármí, szenvedés, gyalázat, ne feledd, hogy Krisztus, a mi királyunk, ugyanezt szenvedte s győzőtt vitézül. Éppen ezért könyörögjünk Hozzá erőrt, hogy erősek tudjunk lenni. Így használd fel a szenvedést. Arra való az, hogy megtapasztald a Krisztust! Mert nem ismeri az Jézust, aki még nem szenvedett Vele. Ne félj, Ő nem hagy vigasz nélkül, bár minden elhagyott téged.” (Luther.) ● Bőjt kapujában szeretettel köszöntjük testvéreinket a Jézus Krisztusban! Hívogatjuk alkalmainkra kedves mindnyájukat. ● Minden hónap első csütörtökén este 7 órakor női bibliaórát tartunk. — Március 28-án tortasüteményvásárt rendez az Oltáregylet és a Női Kör. — Nagyhéten a következő Istentiszteletek lesznek: április 1-én nagycsütörtökön este 7:30-kor angolul; április 2-án nagypénteken de. 10:30-kor magyarul, úrvacsoraosztással, este 7:30-kor passzióolvasás. — Április 4-én húsvétvasárnap reggel 8-kor Istentisztelet angolul úrvacsoraosztással, de. 10:45-kor Istentisztelet magyarul úrvacsoraosztással, a kettő között de. 9:15-kor húsvéti reggeli az angol Női Kör rendezésében. ● Imádságban emlékezzünk meg egy éve elhunyt Nt. Brachna Gábor lelkészről. Adjon a Mindenható örök életet öneki, szeretteinek vigasztalást, reménységet, hogy a halál nem utolsó állomás az életünkben, van örök élet. ● Beteg testvéreinket imádságainkban hordozzuk. Különösen is Öry Gyula gyülekezetünk hűséges presbiterét az Ursten súlyos betegséggel látogatta meg, hittel hordozza súlyos keresztjét, de reménykedik felgyógyulásában. Mi is azért imádkozunk, hogy Gyula bácsi ismét egészséges legyen, a gyülekezet közösségében újra együtt lehessünk vele, de legyen meg mindenben az Isten akarata. Isten legyen feleségével, Margittal, aki nagy szeretettel ápolja. Másik nagy betegünk Knodel Jánosné, Katalin. Jelenleg csipőtöréssel ápolják. Kérjük az Úr gyógyító erejét számára, kedves leányainak erőt az ápolásához. ● Kedves mindnyájuknak áldott bőjt időszakot kívánunk, érezzük át, hogy azért szenved értünk az Isten Fia, hogy nekünk életünk, üdvösségünk legyen. Soha mi ezt meghálálni nem tudjuk. ● Isten szeretetébe ajánljuk testvéreinket, lelkipásztori szeretettel! — TZ&É.

TORONTO

Lelkész: **Bernhardt Béla főesperes**
 Beszolgáló lelkész: **Tamásyné Molnár Éva**
Templom: 116 Bond Street. Lelkeszi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Felügyelő: Dr. Raschka László; tel.: (416) 783-6938. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

Megszomorított a gyászír néhai vitéz dr. Nyiregyházy Pál, egykori felügyelőnk özvegyének sokunk Judit nénijének a haláláról, akit az Úr 98 éves korában

január 6-án hívott el az örök hazába. Kiterjedt családjával együtt gyászolunk és együtt osztjuk meg a feltámadás hitét Jézus Krisztus által. Vigasztal az Ige (Zsoltár 116:15), miszerint "drága az Úr előtt az Ő kegyeseinek — szentjeinek — a halála". Ekként emlékezünk reá és huszonhat éve elhunyt férjére, Pali bácsira is. Áldott legyen közöttünk emlékü. Nyugodjanak az Úr békéjében mindörökké! ● Örülünk, hogy Nt. Turchányi Sándor ismét vállalhat istentiszteleti szolgálatot gyülekezetünkben. Szívvel gratulálunk neki, hogy a Szabad Magyar Újságírók Szövetsége szabadságharc témájú irodalmi pályázatán "Asztalosműhely Aradon" c. írását dicséret oklevéllel jutalmazták. ● A februári közgyűlésről meg a húsvétkörüli Istentiszteletek pontos idejéről tavaszi körlevélünkben tájékoztatjuk hiveinket és gyülekezetünk barátait. ● Jelezzük azonban máris, hogy legközelebb április 2-án, nagypénteken lesz úrvacsoraszombat a du. 4 órakor kezdődő Istentiszteleten, mely passióolvasást is magába foglal. ● "Amikor pedig te böjtölsz, kend meg a fejedet és mosd meg az arcodat, hogy böjtölésedet ne az emberek lássák, hanem Atyád, Aki rejtve van; és Atyád, Aki látja, ami titokban történik, megfizet neked" (Máté 6:17-18). ● A böjtjé időkben Isten kegyelme kísérjen mindenkit önvizsgálatban és önmegtartóztatásban a nagypénteken át vezető úton a diadalmas feltámadás ujjongó örömehez! — BB.

**ÖLTSÉTEK FEL AZ ÚJ EMBERT,
AKI ISTEN TETSZÉSE SZERINT
VALÓSÁGOS IGAZSÁGBAN ÉS
SZENTSÉGBEN TEREMTETETT.**

EFEZUS 4:24

AMERIKAI KÜLMISSZIÓ

A "Wisconsin Evangelical Lutheran Synod" egyház *Northwestern Lutheran* c. lapja decemberi számában cikk jelent meg Burow Sharon tanárnőről, aki 1997 júniusában tanárok és igazgatók valamilyen gyűlésén járt Magyarországon. Később megtudta, hogy a WELS Magyarországon nem tevékeny ezért öntevékeny misszióra határozta el magát. 1998 júniusában a saját gyermekhittankönyvét lefordítva, továbbá magyar Bibliákat, hangszalagokat, egyéb könyveket és fejtörőket, s 1500 magyarszövegű Jézus-jelvényt vitt Magyarországra 11 állami iskolába, s még vagy 20 katolikus iskolába, miután tárgyalt a magyar katolikus gyermekkertészetek fejével. Állítólag tanárok/tanítók konferenciáján fel is szólalt. Úgy készül, hogy 1999 júniusában magával visz talán hét "kindergarten"-tanítót is, hogy tanítsanak és evangelizáljanak. (A Magyarországi Evangélikus Egyház erről a misszióról lapzártáig nem adott lapunknak felvilágosítást. Szerk.) nwl

**Előfizetés naptári évre az USA-ban \$6.00.
Kanadai címre és külföldre US\$8.00.
Külföldre légipostán US\$15.00.**

**"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 770828
LAKEWOOD, OH 44107-0038**

**LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
1999. MÁRCIUS 15-ÉN**

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

1999. MÁRCIUS

1. Zsidók 11:8-10 – Róma 7:7-13
2. János 8:21-30 – Róma 7:14-25
3. Márk 14:32-42 – Róma 8:1-11
4. 2Korinthus 13:3-6 – Róma 8:12-17
5. Galata 4:12-20 – Róma 8:18-25
6. János 8:46-59 – Róma 8:26-30

BŐJT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: Lukács 9:62

7. Efézus 5:8-14 – János 9:1-41
8. 1Péter 1:13-21 – Róma 8:31-39
9. Márk 9:38-41 – Róma 9:1-5
10. Márk 14:43-52 – Róma 9:6-13
11. Jeremiás 20:7-13 – Róma 9:14-29
12. Lukács 12:49-53 – Róma 9:30-10:4
13. Márk 8:10-21 – Róma 10:5-13

BŐJT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 12:24

14. Hóseás 5:15-6:2 – Máté 20:17-28
15. János 6:23-29 – Róma 10:14-21
16. Jeremiás 11:18-20 – Róma 11:1-10
17. Márk 14:53-65 – Róma 11:11-16
18. 5Mózes 8:2-3 – Róma 11:17-24
19. János 10:17-25 – Róma 11:25-32
20. Ámós 8:11-12 – Róma 11:33-36

BŐJT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: Máté 20:28

21. 116. Zsoltár 1-8 – János 11:47-53
22. Zsidók 7:24-27 – Máté 26:1-16
23. 4Mózes 21:4-9 – Máté 26:17-30
24. Márk 14:66-72 – Máté 26:31-35
25. Zsidók 9:11-15 – Máté 26:36-46
26. János 11:47-54 – Máté 26:47-56
27. Zsidók 10:1-10 – Máté 26:57-68

VIRÁGVASÁRNAP

BŐJT 6. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 3:14-15

28. Filippi 2:5-11 – Máté 21:1-11
29. Ézsaiás 50:4-9 – Máté 26:69-75
30. János 12:27-33 – Máté 27:1-14
31. Márk 15:1-15 – Máté 27:15-30

1999. ÁPRILIS

1. NAGYCSÜTÖRTÖK

1Korinth. 11:23-26 – Máté 27:31-44

2. NAGYPÉNTEK

Ézs. 52:13-53:12 – Máté 27:45-56

3. NAGYSZOMBAT

Ezékiel 37:1-14 – Máté 27:57-66

HÚSVÉTVASÁRNAP

A FELTÁMADÁS ÜNNEPE

Heti ige: Jelenések 1:18

4. Kolossé 3:1-4 – Máté 28:1-10

5. HÚSVÉTHÉTFŐ

1Korinth. 15:12-20 – Máté 28:11-20

6. 1Korinthus 5:7-8 – Róma 12:1-2

7. 2Timóteus 2:8-13 – Róma 12:3-8

8. 1Korinthus 15:19-28 – Róma 12:9-21

9. 1Korinthus 15:35-49 – Róma 13:1-7

10. 1Korinthus 15:50-58 – Róma 13:8-14

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: 1Péter 1:3

11. 1Péter 1:3-9 – János 20:19-31

12. 1Péter 1:22-25 – Róma 14:1-12

13. 2Timóteus 2:1-5 – Róma 14:13-23

14. 1János 2:12-17 – Róma 15:1-6

15. Márk 16:9-20 – Róma 15:7-13

16. Jelenések 7:9-17 – Róma 15:14-21

17. Ézsaiás 25:8-9 – Róma 15:22-33

HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 10:27-28

18. 1Péter 1:17-21 – Lukács 24:13-35

19. 5Mózes 18:15-19 – Róma 16:1-6

20. 4Mózes 17:16-26 – Róma 16:17-27

21. János 21:15-19 – Példabeszédek 1:1-7

22. 1Péter 5:1-4 – Példabeszédek 1:8-19

23. Zsidók 13:12-16 – Példabesz. 1:20-33

24. Ap.Csel. 20:17-38 – Példabesz. 2:1-9

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: 2Korinthus 5:17

25. 1Péter 2:19-25 – János 10:1-10

26. Efézus 4:17-24 – Példabesz. 2:10-22

27. Jób 38:31-38 – Példabeszédek 3:1-12

28. 2Korinthus 4:16-18 – Példabesz. 3:13-26

29. Ap.Csel. 17:22-34 – Példabesz. 3:27-35

30. Galata 6:14-18 – Példabesz. 4:10-19

—[L&LBW]

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?